

Kwartelkoning

Korenwolf

Groot spiegelklokje

Stimuleren van bedreigde soorten op agrarische bedrijven

Habitatboerderij[©]

Oproep om mee te doen!

Heeft uw organisatie interesse om samen met Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

bedreigde soorten in het landelijk gebied te beschermen en stimuleren door

habitatboerderijen? Neem dan contact op met

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Gerko Hopster,

Postbus 430, 8200 AK Lelystad

t 0320 291 340

e gerko.hopster@wur.nl

© Habitatboerderij is een concept van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving bv, onderdeel van Wageningen UR. Deze brochure is een product van het onderzoeksprogramma Multifunctionele bedrijfssystemen van Wageningen UR. Dit programma wordt gefinancierd door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Fotografie: Foto Natura (dassen: F. Hazelhoff; landschap: R. van der Meer; kwartelkoning: D. Middleton; korenwolf en groene glazenmaker: R. Krekels; boomkikker: J. Vermeer; groot spiegelklokje: P. Bulsing), PPO (oogstwerkzaamheden: A. Dekking)

**PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING**

WAGENINGEN UR

Oogstwerkzaamheden

Groene glazenmaker

Dassen

Habitatboerderij[©] Stimuleren van bedreigde soorten op agrarische bedrijven

De soortenrijkdom op het platteland neemt sterk af. Dit komt vooral door intensivering van de landbouw. Deze brengt ongewenste effecten met zich mee als verdroging, verzuring, vermesing en versnippering van het landelijk gebied. De leefgebieden van planten en dieren nemen daardoor af en worden van minder goede kwaliteit. De habitatboerderij, een nieuw concept van het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO), zou het tij kunnen keren. Voor de realisatie van een netwerk van dit soort boerderijen zoekt het PPO samenwerkingspartners.

>> Wat is een habitatboerderij?
Een habitatboerderij is een innovatief landbouwbedrijf die gericht één of meerdere bedreigde planten- en/of diersoorten beschermt en stimuleert. Dit gebeurt door een bedrijfsvoering die de kwaliteiten van de landbouw van vroeger combineert met de inzichten van nu. Het gaat hierbij om soorten die aan landbouw of het landelijk gebied gebonden zijn. Uitgangspunt is dat de eisen die de bedreigde soorten aan hun leefomgeving stellen de randvoorwaarden zijn waarbinnen landbouwkundige activiteiten worden uitgevoerd. Soms zijn enkele kleine aanpassingen in het bedrijfssysteem voldoende, maar ook kunnen ingrijpende wijzigingen nodig zijn. Agrariërs met een habitatboerderij sluiten een contract. De kosten voor specifieke maatregelen en opbrengstderving krijgen zij vergoed. Kortom: dit is een nieuwe vorm van landbouw ten dienste van bedreigde soorten.

>> Goedkope en snelle soortenbescherming
De habitatboerderij heeft veel voordelen ten opzichte van de huidige soortenbescherming. De belangrijkste:
> Een nieuwe manier voor de overheid om haar verplichtingen na te komen (soortbeschermingsplannen, Habitatrichtlijn-, Vogelrichtlijn- en Rode-lijstverplichting).
> Het concept is snel uitvoerbaar. Grondaankopen zijn niet nodig en bestemmingsplannen hoeven niet te worden veranderd.
> Het is goedkoop. Financiële middelen worden effectief ingezet, meer oppervlak wordt beschermd met hetzelfde budget.
> Het is toepasbaar in elke landbouwregio.
> Het concept is flexibel. Bij onvoldoende resultaat kan een bedrijf relatief snel in oude staat worden teruggebracht.
> Het is een goede aanvulling op het huidige natuurbeleid voor het agrarische gebied (Programma beheer).
> Agrariërs met bedreigde soorten op hun bedrijf krijgen een nieuw toekomstperspectief waarbij de landbouwfunctie blijft bestaan.

>> 150 Geschikte soorten
In Nederland komen circa 150 bedreigde planten- en diersoorten in aanmerking voor bescherming en stimulering op habitatboerderijen. PPO heeft samen met een aantal particuliere gegevensbeherende organisaties in Nederland – Sovon, Ravon, VZZ, Floron en de Vlinderstichting – een overzicht gemaakt van welke soorten dat zijn. Een bekend voorbeeld is de in Zuid-Limburg voorkomende korenwolf. De aankoop van landbouwgrond gaat langzaam. Daardoor kunnen er geen gekweekte hamsters worden uitgezet. Er is te weinig geschikte leefomgeving voor die dieren. Met de komst van de habitatboerderij zou relatief snel meer habitat kunnen worden gerealiseerd. Ook soorten als das, kwartelkoning, patrijs, ringslang, noordse woelmuis, groene glazenmaker, boomkikker, korenbloem en groot spiegelklokje kunnen op habitatboerderijen worden beschermd en gestimuleerd.

>> Van concept naar praktijk
De habitatboerderij is een concept. Er bestaat nog geen praktisch voorbeeld van. Voordat PPO een habitatboerderij in de praktijk kan introduceren moet een aantal praktische stappen genomen worden zoals:
> de keuze van de te beschermen soorten;
> het zoeken van geschikte locaties;
> beschrijving van habitateisen van de soort;
> het ontwerpen van een landbouwsysteem voor de soorten;
> berekening van de kosten van te nemen maatregelen en van de opbrengstderving;
> opstelling van een contract tussen grondeigenaar en financier;
> uitvoering in de praktijk;
> monitoring van de soorten.
De kosten van de introductie van een habitatboerderij moeten nog worden bepaald. Dit is afhankelijk van de soortkeuze, de habitateisen van de soorten en de bijbehorende maatregelen. Monitoring van de soorten is essentieel om het effect van de maatregelen te bepalen. Hoe lang monitoring nodig is, hangt af van de reactie van de soorten. Sommige reageren snel op maatregelen, andere hebben meer tijd nodig. Dit is onder andere afhankelijk van het type maatregelen en de voortplantingssnelheid.

>> Netwerk van habitatboerderijen
PPO wil het concept habitatboerderij graag samen met andere partijen verder uitwerken en in de praktijk brengen. PPO wil werken aan de opzet van een netwerk van habitatboerderijen in Nederland die onderling ervaringen uitwisselen en gezamenlijk naar buiten treden. Zodra het netwerk groot genoeg is, kunnen er per soort(groep) clusters van habitatboerderijen worden opgericht die nauw samenwerken aan de bescherming van dezelfde soorten op hun bedrijf. PPO zoekt contact met overheidsinstanties landbouworganisaties en natuurorganisaties om met hen van gedachten te wisselen over de vraag hoe gezamenlijk verder praktische invulling kan worden gegeven aan het concept habitatboerderij.